

Světová náboženství – powerpointová prezentace a text (pro 2. stupeň a výše)

Powerpointová prezentace stručně seznamuje se světovými náboženstvími. Hluběji se potom věnuje skupině abrahámovských náboženství – židovství, křesťanství, islám. Text je potřeba uzpůsobit věku účastníků, časovým možnostem a dalším faktorům. Do povídání je vhodné zařadit aktivity. Pro zopakování a prohloubení nabízíme pracovní list.

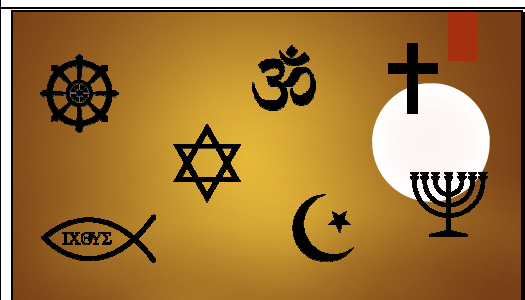

Lidé si odedávna kladou otázky, jak se na zemi vzali, jak mají žít, jaký je smysl jejich životů. Člověk má (třeba na rozdíl od zvířat) v sobě něco, co ho k těmto otázkám vůbec vede.

Vztah k něčemu, co nás přesahuje, co nedokážeme pojmout, plně pochopit, stojí mimo náš přirozený svět, označujeme jako náboženství.

Kolik je na světě náboženství, nelze přesně určit. Některá náboženství – například starověkého Řecka, Egypta – už zanikla, jiná se zase postupně utváří. Řada náboženství se navíc dělí na různé směry a tradice a také různé zeměpisné oblasti s sebou přináší různé jedinečnosti a odlišnosti. Náboženství tedy není nic jednolitého. I věřící jednoho náboženství tvoří velice pestrou skupinu. My se nejprve dotkneme obecněji světových náboženství a potom se více zaměříme na židovství, křesťanství a islám.

Náboženství je často něco tak určujícího, že ovlivňuje jednání a chování lidí, způsob myšlení, oblékání, stravu, kulturu či třeba architekturu. Náboženství se promítá do každodenního života.

Náboženství jsou plná nejrůznějších symbolů. Symboly jsou různé značky a znamení, která nesou nějaký hlubší význam. Tady vidíte ty nejznámější z nich. *Viděli jste už některý? Věděli byste, který patří k jakému náboženství a případně proč?* Jsou zde symboly z buddhismu, hinduismu, židovství, křesťanství a islámu.

- Kolo – buddhismus. Reprezentuje učení Buddha (zakladatele buddhismu). Kolo má osm dílů, které symbolizují cestu k vysvobození od utrpení a od koloběhu znovuzrození.
- Ryba Ichthys – křesťanství. Zkratka Ichthys vznikla složením prvních písmen řeckých slov Ježíš Kristus, Boží Syn, Spasitel. Výraz ichthys však v řečtině také označuje rybu. A už vidíme, kde se vzal křesťanský symbol ryby. Tento symbol byl hojně používán prvními křesťany jako tajné heslo v dobách pronásledování.
- Davidova hvězda – židovství. Odvozena od židovského krále Davida. Vyskytuje se také na vlajce státu Izrael (židovský stát). Hvězda má více významů: symbolizuje čekání na Mesiáše; šest pracovních dní, kdy středem je šabat (den odpočinku), a rovnováhu.
- Óm – hinduistický symbol pro boha neboli Brahma, symbol pro podstatu.
- Půlměsíc s hvězdou – islám. (Jedná se o poměrně novodobý symbol pro islám, znázorňuje ráj. Zajímavostí je, že mnozí muslimové tento symbol odmítají jako chybný.)

- Kříž – křesťanství. Na kříži byl ukřižován Ježíš Kristus.
- Sedmiramenný svícen (menora) – židovství. Tato svíce se zapaluje během náboženských obřadů a svátků. Symbolizuje sedm dní tvoření světa.

Obrázek vpravo dole: <https://www.bl.uk/collection-items/extracts-from-the-tipitaka>

Náboženství si obvykle velice váží určitých textů, které považují za posvátné. Pro některá náboženství jsou totiž dokonce napsané nebo inspirované Bohem. (Bůh v nich působí.)

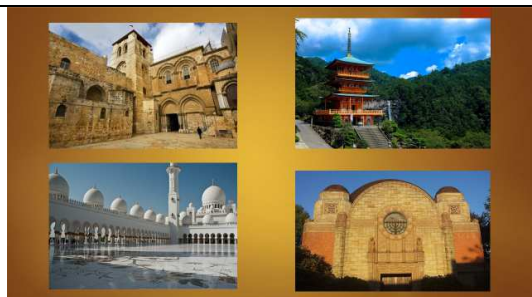
Určitě poznáváte Bibli, která je posvátná pro křesťany. Křesťané věří, že je inspirovaná Duchem Svatým. Tzn. Duch Svatý působil v lidech, kteří texty zapisovali.

Pro židy je posvátná kniha Tanach, jejíž součástí je Tóra. Psaná je hebrejsky. Tóra je základem víry, jedná se o 5 knih Mojžišových a. Židovská posvátná kniha se zčásti kryje s křesťanským Starým zákonem. Židé z úcty používají při čtení Tóry ukazovátka, aby se prstem nedotýkali textu. Židé mají ještě v nesmírné úctě Talmud, zde bychom našli různé náboženské předpisy, přísloví, podobenství.

Muslimové mají ve veliké úctě Korán. Podle tradice předal anděl Džibríl (Gabriel) proroku Mohamedovi soubor božských zjevení. Buddhismus ani hinduismus nemají jednu posvátnou knihu.

V hinduismu zaujímají významnou roli védy, jejichž součástí jsou Upanišidy (na snímku vlevo dole).

Buddhistické spisy jsou Tripitaka (Tři koše). Najdeme zde pravidla mnišského života, Buddhova kázání a výklady.

Věřící uctívají Boha a konají náboženské obřady ve speciálních budovách. Víte, jak se jim v jednotlivých náboženstvích říká?

Křesťanství: kostel

Islám: mešita (minaret je věž, ze které se svolávají muslimové k modlitbě) V mešitách bychom nenašli židle ani lavice, muslimové se při vstupu do mešity vyzouvají.

Židovství: synagoga

Do synagogy nosí muži jarmulku (pokrývku hlavy).

Buddhismus: pagoda

Hinduismus: mandir

(Tip: názvy se dají hádat formou hry, např. hádací hry šibenice)

Věřící se zde nejen schází k různým pobožnostem, ale jsou to často i centra duchovního života, setkávání věřících.

Víte, kdo je rabín nebo imám? (představený židovské obce, muslimské obce) Víte, jak se jmenují duchovní představení v křesťanství?

Také oděv nám může mnohé prozradit o víře člověka. Zvláště duchovní a zasvěcené osoby (řeholníci, kněží, představitelé...) mají své typické oděvy.

Dokážete pojmenovat některé prvky z obrázků? Dokážete přiřadit obrázky jednotlivým náboženstvím?

Např. řeholní hábit, židovská čepička (kipa, jarmulka), mnišský buddhistický oděv, podle oděvu a typické čepice rozpoznáváme skupinku muslimských chlapců.

Foto křest: cirkev.cz

Muslimská svatba:

<https://www.hks.re/wiki/Is2020:islam-s>

Pesachová večeře

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Passover_Seder_Dinner_at_the_White_House_2011.jpg

Víra provází člověka od narození až po úmrtí. Život je tvořen různými významnými předělky a mezníky. Ty přináší nové situace, úkoly či role. Převzetí nové role je často spjato s rituály (obřady). *Co myslíte, že může být takovými životními předělky?* Těmi největšími asi narození, dospívání, svatba, smrt. Náboženství tyto životní události doprovází a má pro ně různé rituály.

Narození – křesťanství: křest, kdy se dítě mj. začleňuje do společenství věřících; muslimové šeptají šahádu (vyznání víry) do ucha novorozenci, židovství: obřízka. Obřízka je chápána jako viditelné znamení smlouvy mezi Bohem a jeho vyvoleným lidem. Dospívání – křesťanství: biřmování, kdy člověk přijímá dar Ducha Svatého; židovský obřad bar micva (na obrázku vlevo dole, chlapec předčítá z Tóry v synagoze před židovskou komunitou) Svatba – různé formy svatebních obřadů a tradic dle náboženství. V islámu i židovství by měl uzavřít manželství každý člověk, který je toho schopen. I křesťanství si manželství velmi cení, pro mnohé církve je dokonce svátostí, stejně tak si ale váží toho, kdo se manželství zřekne pro službu lidem a Bohu (celibát).

Smrt – různé formy pohřebních obřadů a tradic dle náboženství. Hinduisté sypou popel zemřelých do posvátné řeky Gangy. V této řece se také koupou. Věří, že očistí a uzdraví jak tělo, tak duši.

K náboženství neoddelitelně patří slavení. Věřící prožívají celý rok v rytmu různých svátků, slavností. Důležitá jsou také období ticha a postu. Věřící mají určitý den vyhrazený pro oslavu Boha, odpočinek a mezilidské vztahy. Víte, pro které náboženství je to pátek, pro které sobota, pro které neděle? (islám, židovství, křesťanství). Židovský šabat začíná v pátek po západu slunce a končí sobotní nocí. Svátek připomíná, že Bůh sedmého dne po stvoření světa odpočíval a že i v tom se má člověk Bohu podobat. Muslimové se v pátek scházejí v mešitách k veřejné pobožnosti. Neděle je pro křesťany dnem, kdy vstal Ježíš z mrtvých a také sedmý den stvoření – den odpočinku.

Abrahámovská náboženství

Židovství - Křesťanství - Islám

- ▶ Víra v jediného Boha – monoteistická náboženství
- ▶ Víra v osobního Boha
- ▶ Bůh je tvůrce a soudce světa
- ▶ Kořeny ve stejné části světa – Blízký východ
- ▶ Praotec Abrahám

Podívejme se na tři nejvýznamnější monoteistická náboženství – křesťanství, židovství a islám (monoteistická = víra v jediného Boha). Říkáme jim také abrahámovská náboženství, protože jsou spjatá s postavou praotce Abraháma. Celkem se k těmto náboženstvím hlásí asi 3,6 miliardy lidí. Kolik je nás celkem na světě? (asi 7 miliard).

Co tato náboženství spojuje? (Pozn. Odpovědi naběhnou postupně po zmáčknutí klávesy enter.)

- ▶ Víra v jediného Boha – monoteistická náboženství
- ▶ Víra v osobního Boha
- ▶ Bůh je tvůrce a soudce světa
- ▶ Kořeny ve stejné části světa – Blízký východ
- ▶ Mají společnou nejstarší historii (praotec Abrahám)

Některé znaky jsou tedy velmi podobné, jiné ale velmi odlišné. Všechna tato náboženství měla veliký význam pro vývoj Evropy. Nejsilněji ji však ovlivnilo křesťanství. *Dokázali byste říct jak?*

<p>Židovství</p> <ul style="list-style-type: none"> Tóra – základní text židovství, 5 knih Mojžbových Synagoga – židovská modlitebna Rabín – náboženská autorita <p>Vlevo – pesachová večeře Vpravo – Žid před Zdi nářku v Jeruzalémě</p>	<p>(úcta k člověku; péče o slabé; architektura – kostely, katedrály, kříže, Boží muka; rozvoj vědy a vzdělání v kláštorech...)</p> <p>Židovství (judaismus) je nejstarší monoteistické náboženství. Vycházejí z něho další náboženství, především křesťanství a islám.</p> <p>Dějiny židovského národa začínají přibližně 2000 let př. n. l. u postavy Abraháma.</p> <p>Boží jméno mají židé v obrovské úctě. Dokonce ho ani nevyslovují, ale opisují ho jako Adonai (jméno Jahve jen v písemné podobě).</p> <p>Židovská Bible se nazývá Tanach (Nejdůležitější částí je Tóra). Židé se scházejí v synagogách, duchovní autorita je rabín.</p> <p>Zajímavostí je výpočet židovského letopočtu. K našemu letopočtu je potřeba přičíst číslo 3760. Letopočet odkazuje na počátek stvoření světa.</p> <p><i>Navštívili jste někdy synagogu/židovský hřbitov?</i></p>
<p>Holokaust</p> <p>Viktor Emil Frankl</p> 	<p>Nesmíme zapomenout na velmi bolestivou kapitolu dějin – holokaust (hebrejsky šoa – zkáza, zničení). Jednalo se o promyšlené vyvražďování osob především židovské národnosti. Vyvražďeny byly asi 2/3 evropských Židů. Uvádí se počet obětí 6 milionů. Koncentrační tábory byly místem obrovské nelidskosti, ale i hrdinství mnoha vězňů. Můžeme se seznámit s příběhem světoznámého rakouského psychiatra židovského původu Viktora Emila Frankla, zakladatele psychoterapeutického směru logoterapie. Logoterapie říká, že každý člověk potřebuje objevit smysl – smysl situace, kterou prožívá, smysl svého života... Před tím, než k tomu všemu ale došel, prošel velmi náročný kus života. Viktor Emil Frankl se narodil ve Vídni v židovské rodině. Zajímavostí je, že jeho rodiče pocházeli z Čech. Narodil se roku 1905 a podobně jako milionům jiných osob se mu nevyhnula krutá politika nacismu za druhé světové války. Židům byl zabaven majetek, byli pronásledováni, vyloučeni ze společnosti, dokonce úmyslně zabíjeni. Frankl byl vězněn v několika koncentračních táborech (Terezín, Osvětim...) pod číslem 119 104. V těchto táborech se ale stal organizátorem tajných setkání, během nichž dával lidem naději a smysl, aby měli dál pro co žít, jednoduše, aby se v životě nevzdali. Těžká zkušenost, kterou zde získal – hlad, bolest, ztráta, strach ze smrti, ho vedla k přesvědčení, že člověk potřebuje odhalit ve svém životě nějaký smysl. K tomu může pomoci např. to, že vytvoří nějaké dílo, nebo třeba láska. Dokonce ale i v utrpení vidí za jistých okolností smysl. Frankl je přesvědčen, že záleží na člověku, jak bude v různých situacích reagovat a jak k nim bude přistupovat. Sám dokázal přese všechny děsivé zkušenosti nalézt naději, přátelství, smysl a říct životu ano.</p> <p><i>Otázka: Souhlasili byste s myšlenkami Viktora Emila Frankla, co se týče hledání smyslu? Co vám dává smysl? Jak je možné překonat těžké chvíle, nemoc, strach?</i></p>

Křesťanství

- ▶ Bůh je vnímán třemi různými způsoby – Bůh Otec, Bůh Syn a Bůh Duch Svatý
- ▶ Ježíš Kristus – naplno člověk a naplno Bůh
- ▶ Ježíš Kristus – Spasitel světa (Mesiáš).

Křesťanství vychází ze židovství. Křesťanský Starý zákon se většinou shoduje s židovskými texty.

Křesťanství je nejrozšířenější náboženství světa. Hlásí se k němu přes 2 miliardy věřících. Evropa má výrazné křesťanské základy a tradici. Na čem to můžeme konkrétně vidět? (Např. kostely, charitativní služby, církevní školství...)

Křesťanství stojí na Ježíši, o jehož životě pojednává evangelium. Na začátku křesťanského života stojí křest. Nejdůležitější knihou je Bible. Věřící si z ní čtou a snaží se podle ní žít.

Hlavní směry

Společenství lidí věřících v Ježíše se nazývá církev.

- ▶ Katolíci
- ▶ Pravoslavní
- ▶ Protestanté

Snaha o jednotu křesťanů se nazývá ekumenismus.

http://www.listar.cz/2014/rimsky_biskup_ekumenismus_20140702.htm

Nejpočetnější a nejvýznamnější směry křesťanství jsou katolíci, pravoslavní, protestanti.

Katolictví a pravoslaví se rozděluje roku 1054 (Velké schizma). Protestantismus se odděluje v 16. století (Reformace).

Ježíš Kristus si nepřál rozdělení. Snaha o sjednocení křesťanů se nazývá ekumenismus. Je důležité si více připomínat to, co nás spojuje a co je opravdu důležité, než to, co nás rozděluje.

Věřící se scházejí v kostelích či různých modlitebnách. V čele mohou být kněží, pastoři, starší...

Islám

- ▶ Mohamed – prorok, zakladatel
- ▶ Alláh – Bůh
- ▶ Korán – posvátní kniha
- ▶ Imám – náboženský vůdce
- ▶ Šari'a – islámské náboženské právo
- ▶ 2 hlavní směry: sunnité (většina) a šíité

Obrázek: wikipedia

Mapa: wikipedia

Druhé nejpočetnější náboženství na světě je islám. Hlásí se k němu přes miliardu věřících. Příslušníci islámu jsou muslimové. Zároveň je to nejmladší světové náboženství. Vychází z judaismu a z křesťanství. Islám uznává proroky, kteří byli posláni nejprve k židům, pak ke křesťanům. Podle islámu byl posledním prorokem Mohamed a muslimové uznávají jako neomylné jen jeho učení.

Mohamed se narodil ve městě Mekka na území dnešní Saudské Arábie na přelomu 6. a 7. století. Byla to doba, kdy mezi sebou válčily místní kmeny a chudí se neměli dobře. Mohamedovi zemřeli brzy rodiče, a tak žil u svých příbuzných. Svému strýci pomáhal v obchodě, později se oženil. Muslimové věří, že se Mohamedovi zjevoval anděl Gabriel (arabsky Džibríl) a předával mu poselství, která jsou zapsána v knize Korán. Ta je pro muslimy velmi posvátná. Mohamed se stává náboženským a politickým vůdcem, brzy získává celý arabský poloostrov.

Pro muslimy je velice významný rok 622, od kterého počítají letopočet. Je to rok, kdy musel Mohamed prchnout ze svého rodiště (z Mekky) do Mediny. Později se ale do Mekky vrací.

Islám se rychle šířil, během Mohamedova života byl islám rozšířen na většině území dnešní Saudské Arábie. Sto let po Mohamedově smrti už muslimové ovládali velké území rozpínající se od Španělska po Indii (přes jižní Francii, severní Afriku, Arábii, Irán a Irák). Po Mohamedově smrti propukly spory o následnictví. Muslimové se tak dělí na dvě hlavní větve – Sunnity a Šíity. Většina muslimů jsou sunnité.

Muslimský duchovní se nazývá imám. Věřící se scházejí v mešitách. Islámské náboženské právo je šari'a. Zabývá se běžnými záležitostmi života včetně politiky, ekonomie, obchodu, rodiny, hygieny atp.

 <p>Foto: wikipedia</p>	<p>Kromě Koránu se islám opírá o Sunnu. Sunna je soubor výroků a činů Mohameda.</p> <p>Každý muslim se má řídit tzv. pěti pilíři (hlavní povinnosti)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Vyznání víry – věřit v jednoho Boha a jeho proroka Mohameda ▶ Modlitba – 5 x denně. Muslim se modlí směrem k Mekce. K modlitbám vyzývá muezzin. Zvláštní místo zaujímá páteční polední modlitba, k níž muslimové shromažďují v mešitě jako k hlavní bohoslužbě. ▶ Almužna (dobročinnost, pomoc potřebným.) ▶ Dodržování půstu během měsíce ramadánu. ▶ Pouť do Mekky, rodiště Mohameda
 <p>Z wikipedia</p>	<p>Náboženství ve světě a jeho rozložení. Co myslíte, že se skrývá pod jednotlivými barvami?</p> <p>Fialové – křesťanství Zelené – islám Modré – židovství Žluté – buddhismus Oranžové – hinduismus</p>
	<p>Jsme různí. Máme různé zvyky, tradice, způsoby myšlení. I přesto spolu ale můžeme mluvit a vzájemně se obohacovat. Rozhovor mezi dvěma osobami se nazývá dialog. <i>Co je potřeba k tomu, aby byl rozhovor (dialog) mezi dvěma lidmi užitečný a příjemný? Co považujete za důležité v komunikaci?</i> (Naslouchat si, nechat druhého domluvit, snaha druhému porozumět, schopnost empatie, vhodné téma...) <i>Co naopak takový rozhovor ničí?</i> (Povyšování se nad druhým, snaha vyvolat hádku, chybějící úcta k druhému člověku, lpění na svém názoru...) <i>(Pozn. dá se využít pro tuto aktivitu také pracovní list, nebo brainstorming, např. formou lepicích papírků na tabuli).</i></p> <p>Stejně tak je důležité, aby spolu dokázali přátelsky mluvit lidé různých kultur a náboženství.</p>